

Zimbabwe: Situasjonen for medlemmer av Citizens Coalition for Change (CCC)

- Hovedtrekk politiske forhold 2023–2024
- Risikosituasjonen for aktive CCC-medlemmer
- Politisk aktivisme som kan føre til reaksjoner fra myndighetene

Innledning

Denne responsen omhandler situasjonen for medlemmer av opposisjonspartiet Citizens Coalition for Change¹ (CCC). Responsen *Zimbabwe: Forhold for opposisjonelle, demonstranter og myndighetskritikere – etter juli 2018* gir mer informasjon om Zimbabwes nyere politiske historie (Landinfo 2021).

Siden Zimbabwes uavhengighet i 1980, har Zimbabwe African National Union – Patriotic Front (ZANU-PF) sittet ved makten. Partiet startet som en frigjøringsbevegelse i 1963, ble i 1976–2017 ledet av Robert Mugabe, og fra 2017 av dagens president Emmerson Mnangagwa. I henhold til grunnloven er presidenten både stats- og regjeringsoverhode og øverstkommanderende for forsvarret, har makt til å utrope nyvalg, bestemme utplassering av forsvarsstyrken, samt erklære krig, fred og unntakstilstand (Constitution of Zimbabwe 2013, §§ 89, 111, 113).

Citizens Coalition for Change (CCC)/Triple C er Zimbabwes største opposisjonsparti, stiftet av tidligere medlemmer av Movement for Democratic Change (MDC), etter kamp om lederskapet i MDC.² Fagforeningslederen Morgan Tsvangirai var MDCs grunnlegger og leder. MDC har hele tiden vært preget av interne motsetninger, rivalisering og svak partiorganisasjon, forsterket etter Tsvangirais død i 2018 (Tjønneland 2023). Nelson Chamisa ble da ny leder, men etter uro i partiet ble CCC opprettet i 2022.

¹ Også stavet Citizens' Coalition for Change/Citizen's Coalition for Change/ Citizen Coalition for Change.

² For mer om maktkampen i MDC/CCC, se Mafundikwa (2024).

Chamisa var presidentkandidat for MDC/CCC i 2018 og 2023. Etter valget i august 2023 (se under) ble en rekke CCC-politikere tilbakekalt fra parlamentet.³ Selvutnevnt interim generalsekretær i CCC, Sengezo Tshabangu, stod bak tilbakekallingene, og hevdet at de aktuelle representantene ikke lenger var parti-medlemmer. Chamisa kalte Tshabangu en «fake», men president Mnangagwa besluttet at det skulle avholdes suppleringsvalg i valgkretsene til de tilbakekalte representantene (Mafundikwa 2023b).⁴

I januar 2024 trakk Chamisa seg som CCC-leder, og hevdet at ZANU-PF hadde kapret CCC (Mutsaka 2024b). Jameson Timba overtok som midlertidig leder (Chingono 2024), og CCC er i dag i praksis delt i ulike fraksjoner (se mer under).

Hovedtrekk politiske forhold 2023–2024

Innstramming av presse- og ytringsfriheten

I juni 2023 ble Criminal Law (Codification and Reform) Amendment Act (2023), som gjorde det straffbart å kritisere «landets suverenitet og nasjonale interesser», vedtatt. Mange kritikere anser loven, kalt Patriot Act, som et forsøk på å svekke presse- og ytringsfriheten i landet (Landguiden 2024; ZLHR 2023).

De siste årene har rapportene om overgrep mot opposisjonen, menneskerettsforsvarere og fagforeninger, begått av myndighetene, herunder politi og partistyrte paramilitære grupperinger, økt (Diplomatkilde 2023).

Omstridt valgseier til Emmerson Mnangagwa og ZANU-PF i august 2023

23.–24. august 2023 ble det avholdt parlaments-, president- og lokale valg i Zimbabwe. Elleve kandidater stilte i presidentvalget, hvor Emmerson Mnangagwa ble gjenvalgt som president. Ifølge landets valgkommisjon fikk Mnangagwa 53 prosent av stemmene i andre valgrunde, hovedutfordrer Nelson Chamisa fra CCC 44 prosent. I Harare fikk imidlertid Chamisa 71 prosent av stemmene, Mnangagwa 27 prosent (ZEC u. å.). ZANU-PF ble også erklært som vinnere av parlamentsvalget, der de fikk 136 av 210 seter, mens CCC fikk 73 (Al Jazeera 2023).

I forkant av valget ble 40 CCC-politikere arrestert (Landguiden 2024), og politiet (Zimbabwe Republic Police) stoppet 63 CCC-møter (USDS 2024). I tillegg ble CCC-politikere intimidert av ZANU-PF-tilhengere, gjennom blant annet trusler (se for eksempel ZPP 2023a).

---

³ Ifølge ZPP (2023b) dreide det seg om «15 legislators» og «17 Councillors».

⁴ For mer om tilbakekallingen og det påfølgende suppleringsvalget, se AFP (2023).

Freedom House (2024) oppsummerte valget slik:

General elections in August were marred by violence, electoral irregularities, and allegations of intimidation. Longstanding issues, including the need for media and electoral reforms, the partiality of the Zimbabwe Electoral Commission (ZEC), and unfair voter registration processes remained unresolved.

Opposisjonen avviste resultatet. Flere valglokaler gikk tomme for stemmesedler, og særlig i områder der opposisjonen stod sterkt, ble valget forsinket (Mutsaka 2023a; ZPP 2023a, s. 2-3). EUs observatørstyrke påpekte at valget skjedde i et «klima av frykt», mens Samarbeidsorganisasjonen for det sørlige Afrika (SADC⁵) blant annet kritiserte forsinkelser, avbrutte opposisjonsmøter og partisk dekning fra statlige medier (Al Jazeera 2023). Ifølge CCC og valgobservatører opprettet valgkommisjonen og etterretningstjenesten nye valglokaler uten godkjenning, gjenbrukte ID-nummer og registrerte avdøde personer (Landguiden 2024).

41 lokale observatører ble arrestert i forbindelse med valget, anklaget for «undergravende og kriminell aktivitet» til fordel for opposisjonen (Mutsaka 2023b).

Ifølge CCC ble 110 personer fra opposisjonen fordrevet fra hjemmene sine i etterkant av valget, etter trusler, tortur/annen vold og ildspåsettelse. De minst 50 hendelsene skjedde hovedsakelig nord og øst i landet (Kachiko 2023).

Opposisjonen stilnet i forkant av SADC-toppmøtet august 2024

Menneskerettssituasjonen forverret seg betydelig i forkant av SADC-toppmøtet i Harare i august 2024. Sivilsamfunnet ble stilnet, og i tiden før møtet ble minst 180 personer arrestert (ZLHR 2024d). En menneskerettsadvokat har uttalt at regjeringen bevisst bruker vold for å skremme folket fra opposisjonsvirksomhet. Gjennom voldsbruk, intimidering og kooptering har myndighetene gjort det vanskeligere å mobilisere, noe som har ført til at opposisjonen knapt finnes lenger. Det hevdes at representanter fra CCC kun møter i parlamentet for å heve lønn (menneskerettsadvokat via diplomatkilde, e-post september 2024).

I juni beskyldte informasjonsminister Jenfan Muswere opposisjonen for å frammane anarki og håpløshet, og sa at «dagene er talte for personer som deltar i undergravende virksomhet» (Bulawayo 24 2024). President Mnangagwa og innenriksminister Kazembe Kazembe uttalte at de som planla protester før og under SADC-møtet, kom til å bli «nådeløst» behandlet (Dube 2024b).

President Mnangagwa har uttalt at «visse aktører farer med løgn og oppildner til sivil uro, særlig før, under og etter regionale og globale begivenheter» (diplomatkilde, e-post august 2024). Zimbabwe Peace Project⁶ ZPP (2024) registrerte fra

⁵ Southern African Development Community.

⁶ Paraplyorganisasjon bestående av ulike religiøse, kvinne- og menneskerettsorganisasjoner.

januar til september 54 grove menneskerettsbrudd,⁷ som rammet 840 personer. Ifølge ZPP er ingen av gjerningspersonene arrestert eller straffet.

Risikosituasjonen for aktive CCC-medlemmer

Risikosituasjonen for CCC-medlemmer avhenger av hvilken gruppe, tilknyttet ulike fraksjoner og ledere, personene tilhører. Opplysningene under er gitt av Zimbabwe Lawyers for Human Rights (ZLHR)⁸ i e-post september 2024.

1. **Tilhengere av Sengezo Tshabangu.** Tshabangu jobber tett med ZANU-PF, ved for eksempel å delta på myndighetsinitierte arrangementer. Han oppfattes som myndighetsvennlig, og har ikke påtalt menneskerettsbrudd mot CCC-medlemmer. Tshabangu stod bak tilbakekallingen av parlamentarikere høsten 2023 (se over). Tshabangus tilhengere løper ingen stor risiko for reaksjoner. Denne gruppa har ikke kontaktet ZLHR, som heller ikke har registrert menneskerettsbrudd mot dem.
2. **Personer tilknyttet MDC-leder Douglas Mwonzora eller tidligere visepresident i MDC Morgan Komichi.** Disse personene er ikke tilknyttet Chamisa, og de har ikke vært utsatt for angrep som arrestasjoner eller avbrutte møter.
3. **Personer som åpent støttet/støtter Chamisa som CCC-leder eller motarbeider Tshabangu.** Disse personene samarbeider ikke med ZANU-PF, og de er motstandere av Tshabangus selverklærte lederskap i CCC. De har truet med protestaksjoner eller tilsluttet seg motstandere av Tshabangu, som Jameson Timba eller Promise Mkwanzani⁹. Disse medlemmene har blitt utsatt for vilkårlige arrestasjoner, overgrep og voldsbruk eller avbrutte møter, noe som skal ha skjedd i hele landet, ikke kun i Harare.

Alle som ikke er tilknyttet Tshabangu, Mwonzora eller andre regimevennlige opposisjonsledere, står i fare for arrestasjoner hvis de er lojale overfor den uavhengige opposisjonen eller andre grupperinger som ikke samarbeider med Tshabangu. Disse personene kan, ifølge ZLHR, risikere forfølgelse avhengig av hvilke aktiviteter de deltar i.

Bortføringer, angrep og drap på CCC-politikere 2023

CCC-politikere (tilhørende kategori 3 over) ble angrepet, noen av dem bortført, under og i etterkant av presidentvalget i 2023. Under omtales noen av hendelsene.

---

⁷ Deriblant bortføringer, drap, vilkårlige (unjustified) arrestasjoner, tortur og tvangsforflyttinger (displacements).

⁸ Menneskerettsorganisasjon som blant annet gir juridisk assistanse i menneskerettssaker.

⁹ Mkwanzani erklærte seg i januar 2024 som CCCs midlertidige leder etter at Chamisa trakk seg (Moyo 2024), men gikk deretter tilbake til rollen som partiets talsperson (Chingono 2024).

- **August 2023:** CCC-aktivist Tinashe Chitsunge ble drept i Glennorah i Harare, på vei til et CCC-møte. CCC hevdet at ZANU-PF-aktivister angrep CCC-aktivister og kastet stein på dem, noe ZANU-PF avviste (Nkomo 2023).
- **August 2023:** CCC-aktivist Vutisani Mushiya ble innlagt på sykehus etter å ha blitt angrepet av angivelige ZANU-PF-tilhengere i Chiredzi South, sør i landet (AI 2024a).
- **September 2023:** CCC-politiker Womberaishe Nhende, fra Glen Norah i Harare, og vennen Sonele Mukhuhlani skal ha blitt bortført og torturert av ukjente gjerningspersoner, før de ble dumpet i utkanten av Harare (Mafundikwa 2023a; AI 2024a; USDS 2024).
- **Oktober 2023:** Ukjente gjerningspersoner skal ha bortført, torturert og injisert et ukjent stoff i James Chidhakwa, tidligere parlamentsmedlem for CCC. Chidhakwa ble dumpet i Arcturus i utkanten av Harare (ZPP 2023b).
- **Oktober 2023:** CCC-medlem Anna China ble angrepet av seks gjerningspersoner, angivelig anført av en ZANU-PF-aktivist, i Chatsworth sentralt i landet (ZPP 2023b).
- **Oktober 2023:** CCC-aktivist Irvine Kahamba ble angrepet av antatte sikkerhetsagenter, i Headlands sør i landet (ZPP 2023b).
- **November 2023:** CCC-politiker Tapfumaneyi Masaya ble bortført mens han var på et politisk arrangement. Masaya ble tre dager seinere funnet død i Cleveland, Harare (AI 2024a), ifølge et opposisjonsmedlem forgiftet og med kuttskader (USDS 2024).
- **November 2023:** Parlamentsmedlem (CCC) Takudzwa Ngadziore filmet en mann med pistol som jaget ham. Ngadziore ble seinere funnet utenfor Harare, angivelig naken og torturert, og ifølge en talsmann fra CCC injisert med et ukjent stoff (Mafundikwa 2023a; ZimLive 2023; Nassah 2023).

Arrestasjoner og straffeforfølgelse av CCC-politikere 2023

I 2023 var det en rekke eksempler på både enkeltarrestasjoner og massearrestasjoner av CCC-medlemmer (tilhørende kategori 3 over). Under omtales noen av hendelsene.

- **Januar 2023:** 26 CCC-aktivister, deriblant parlamentsmedlemmene Amos Chibaya og Costa Machingauta, ble arrestert i Budiriro, Harare, da de holdt et ikke-godkjent møte i en privatbolig. De arresterte ble løslatt mot kausjon etter nesten to uker. I april 2024 startet saken mot Chibaya og Machingauta, tiltalt for ordensforstyrrelser (Mutsvairo 2024).

I august 2024 ble Machingauta igjen arrestert, anklaget for å egge til vold og ordensforstyrrelse (New Zimbabwe 2024). Han ble løslatt mot kausjon i september (ZLHR 2024a).

I september 2024 ble Chibaya igjen arrestert to ganger i løpet av kort tid (ZLHR 2024b). Saken hans skal angivelig starte i slutten av novmeber (Citizens' Coalition for Change 2024a).

- **April 2023:** Fadzayi Mahere, parlamentsmedlem for CCC og daværende talsperson for partiet, ble idømt en bot på 500 USD for å ha publisert «falske påstander, til skade for staten» i henhold til straffeloven. Mahere ble først arrestert i januar 2021, få dager etter Job Sikhala (se under), da hun, på sosiale medier, hadde postet en video om angivelig politivold (AI 2024a; ABA 2023a, s. 1, 5).
- **Mai 2023:** Job Sikhala, tidligere parlamentsmedlem for CCC, ble idømt en bot på 600 USD for motarbeidelse av rettsvesenet («obstruction of justice»), etter å ha blitt arrestert i juni 2022.¹⁰ Sikhala ble i november 2022 frifunnet etter anke, men ble sittende i Chikurubi høyrisikofengsel i Harare, i påvente av rettssak etter anklager om planlegging av vold og brudd på offentlig ro og orden. Siktelsen knyttet seg til en tale Sikhala holdt i kjølvannet av at Moreblessing Ali ble bortført og drept i 2022. I februar 2024 ble Sikhala dømt til bot og ni måneders betinget fengsel (AI 2024c; Mutsaka 2024a).
- **August 2023:** 40 CCC-aktivister ble arrestert i forbindelse med en valgkampanje i Machipisa i Highfields, en bydel i Harare. De ble anklaget for å ha overtrådt Maintenance of Peace and Order Act (2019), og løslatt mot kausjon samme måned (AI 2024a).
- **September 2023:** Advokatene Doug Coltart¹¹ og Tapiwa Muchineripi fra ZLHR ble arrestert mens de representerte de to sykehusinnlagte CCC-medlemmene Nhende og Mukhuhani (se over). Coltart og Muchineripi ble løslatt mot kausjon påfølgende dag (ABA 2023b).

Arrestasjoner i forkant av SADC-toppmøtet i august 2024

I forkant av SADC-toppmøtet i Harare i august 2024 var det en landsomfattende «crackdown» mot demokratiaktivister (Dube 2024b). Mer enn 160 personer ble arrestert fra midten av juni til begynnelsen av august, ifølge Amnesty International og Human Rights Watch. Blant de arresterte var opposisjonsmedlemmer, fagforeningsledere, studenter og journalister. Flere skal, ifølge organisasjonene, ha blitt utsatt for tortur (AI & HRW 2024).

De fleste arrestasjonene fant sted i det offentlige rom, i forbindelse med møter eller andre samlinger. Den største massearrestasjonen (se under) skjedde imidlertid fra et privat hjem. Myndighetene brukte i mange av tilfellene straffelovens forbud mot deltagelse i ulovlig samling og/eller brudd på offentlig ro og orden (Criminal Law Act 2019, §§ 37(1)(a), 41(a)).

44 afrikanske NGO-er kom i august med en uttalelse om at arrestasjonene som skjedde i løpet av sommeren, var del av «a broader and deeply troubling pattern of intimidation, arbitrary arrests, and victimization of civic groups and the

¹⁰ Sikhala skal ha blitt arrestert 65 ganger i løpet av de siste 20 årene (Mutsaka 2024a).

¹¹ Coltart var utdannings-, idretts- og kulturminister for MDC 2009–2013.

opposition» (Dube 2024a; Southern Defenders 2024). Under nevnes noen av de sentrale hendelsene.

- **Juni 2024:** CCC-leder Jameson Timba og 77 andre, kalt Avondale 78, ble arrestert etter å holdt et møte i anledning *Day of the African Child*, i Timbas hjem i Harare. Møtet var angivelig ikke forhåndsgodkjent, og de arresterte ble tiltalt for deltagelse i ulovlig samling og ordensforstyrrelse. De arresterte skal ha blitt utsatt for politivold. High court opprettholdt i juli avgjørelsen fra Magistrate court om ikke å løslate de arresterte mot kausjon (Chingono 2024; AI 2024b; Reuters 2024; Mavhunga 2024). I september frafalt tiltalen om ordensforstyrrelse, men Timba og 65 partifeller ble sittende fengslet tiltalt for ulovlig samling. De 12 øvrige ble løslatt, deriblant Timbas sønn (Taruinga 2024). Rettssaken mot de fengslede skal angivelig starte i slutten av november (Citizens' Coalition for Change 2024b).
- **Juni 2024:** CCC-aktivister som deltok på en markering for en aktivist som ble drept i 2022, ble arrestert (diplomatkilde, e-post august 2024).
- **August 2024:** CCC-politiker Tineyi Munetsi ble arrestert, anklaget for ordensforstyrrelse under anti-myndighetsdemonstrasjoner i 2019. Munetsi ble løslatt i september (ZLHR 2024c).
- **August 2024:** I løpet av én dag skal CCC-aktivister ha blitt arrestert i Kariba, Bulawayo, Mutare, Harare og andre byer, i det som beskrives som en «crackdown» (Dube 2024b).

Politisk aktivisme som kan føre til reaksjoner fra myndighetene

Som nevnt over, er opposisjonen angivelig i stor grad stilnet. Ifølge ZLHR (e-post, september 2024) kan disse gruppene, så sant opposisjonen reaktiveres, risikere reaksjoner fra myndighetene:

- Reelle politiske aktivister som har organisert eller mobilisert til protester eller protestaksjoner, også ved éngangshendelser.
- Personer som organiserer møter og samlinger for tilhengere av opposisjonen, tilsvarende kategori 3 side 4.
- Personer med meninger som avviker fra ZANU-PFs og som har protestert eller vært aktive deltagere på møter om Zimbabwes utfordringer.
- Personer som har kritisert dårlig styresett og menneskerettsbrudd begått av myndighetene og ZANU-PF.
- I enkelte tilfeller personer som bruker ytringsfriheten og støtter den reelle opposisjonen som ikke samarbeider med ZANU-PF (tilsvarende kategori 3).

Ytringer på Twitter/X, Facebook og WhatsApp, eksempelvis kritikk av presidenten, kan føre til arrestasjon og siktelse i henhold til straffeloven.

Gruppene over inkluderer en stor andel av dem som aktivt støtter opposisjonen. Myndighetene arresterte opp mot 200 personer sommeren 2024, og som beskrevet, inkluderte dette svært mange CCC-politikere, andre opposisjons-politikere, samt menneskerettsaktivister og representanter for sivilsamfunnet.

En menneskerettsaktivist har imidlertid uttalt (via diplomatkilde, e-post september 2024) at myndighetene i større grad enn tidligere går etter opposisjonens lederskikkelser. Hvor terskelen går for å risikere myndighetsreaksjoner, er uklart, og myndighetenes reaksjonsmønster uforutsigbart.

Omfanget av myndighetenes reaksjoner og hvem som utsettes for disse, avhenger av tid og sted, og ser ut til å øke i forbindelse med valg eller andre større hendelser, der myndighetene søker å opprettholde kontroll og hindre demonstrasjoner og opptøyer. Videre synes målrettede reaksjoner først og fremst å rettes mot lokalt eller nasjonalt lederskap. Imidlertid må det understrekes at under større demonstrasjoner eller opprør, som under valget og SADC-toppmøtet, kan alle demonstranter potensielt bli anholdt.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

ABA, dvs. American Bar Association (2023a, 11. juli). *Conviction of Fadzayi Mahere for Issuing a False Statement "Undermining Public Confidence in a Law Enforcement Agency" in Zimbabwe*. Chicago: ABA. Tilgjengelig fra https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/human_rights/JD/conviction-of-fadzayi-mahere-report.pdf [lastet ned 14. oktober 2024].

ABA, dvs. American Bar Association (2023b, 17. oktober). *Legal Analysis: Arrest of Prominent Human Rights Lawyers in Zimbabwe*. Chicago: American Bar Association. Tilgjengelig fra

- https://www.americanbar.org/groups/human_rights/reports/arrest-zimbabwean-human-rights-lawyers/ [lastet ned 10. september 2024].
- AFP, dvs. Agence France-Presse (2023, 7. desember). Zimbabwe Court Bars Opposition CCC Members from Contesting in By-Elections. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voaafrica.com/a/zimbabwe-court-barres-opposition-ccc-members-from-contesting-in-by-elections/7388399.html> [lastet ned 1. oktober 2024].
- AI & HRW, dvs. Amnesty International & Human Rights Watch (2024, 9. august). *Zimbabwe: Authorities must end massive crackdown on dissent before SADC summit*. London & New York: Amnesty International & Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/08/zimbabwean-authorities-must-end-their-crackdown-against-opposition-and-civil-society-members-ahead-of-the-southern-african-development-community-sadc-summit-scheduled-for-17-august-2024-in-harare/> [lastet ned 9. september 2024].
- AI, dvs. Amnesty International (2024a, 24. april). *The State of the World's Human Rights. Zimbabwe*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/location/africa/southern-africa/zimbabwe/report-zimbabwe/> [lastet ned 6. mai 2024].
- AI, dvs. Amnesty International (2024b, 17. juli). *Zimbabwe: Authorities must immediately release detained opposition members*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/zimbabwe-authorities-must-immediately-release-detained-opposition-members/> [lastet ned 12. august 2024].
- AI, dvs. Amnesty International (2024c, 15. februar). *Zimbabwe: Opposition leader's conviction a travesty of justice*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/02/zimbabwe-opposition-leaders-conviction-a-travesty-of-justice/> [lastet ned 3. mai 2024].
- Al Jazeera (2023, 27. august). Zimbabwe's President Mnangagwa wins second term, opposition rejects result. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/27/zimbabwes-president-mnangagwa-wins-second-term-opposition-rejects-result> [lastet ned 7. mai 2024].
- Bulawayo 24 (2024, 28. juni). Zimbabwe sees attempts to instigate 'anarchy and despondency'. *Bulawayo 24*. Tilgjengelig fra <https://bulawayo24.com/index-id-news-sc-local-byo-243094.html> [lastet ned 12. august 2024].
- Chingono, Nyasha (2024, 17. juni). Zimbabwe police arrest opposition leader and 80 youths, says lawyer. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/africa/zimbabwe-police-arrest-opposition-leader-80-youths-says-lawyer-2024-06-17/> [lastet ned 12. august 2024].
- Citizens' Coalition for Change, @CCCZimbabwe (2024a, 15. november). *Court UPDATE: Hon Amos Chibaya remanded to 28 November 2024*. Twitter/X. Tilgjengelig fra <https://x.com/CCCZimbabwe/status/1857406003047789051> [lastet ned 18. november 2024].
- Citizens' Coalition for Change, @CCCZimbabwe (2024b, 15. november). *SAD BREAKING NEWS: Senator Jameson Timba and the remaining #Avondale78 members will spend seven more days in pre-trial detention after the magistrate postponed the ruling until November 22, 2024*. Twitter/X. Tilgjengelig fra <https://x.com/CCCZimbabwe/status/1857376900622020925> [lastet ned 18. november 2024].
- Constitution of Zimbabwe (2013, 22. mai). *Constitution of Zimbabwe*. Tilgjengelig fra <https://www.263chat.com/wp-content/uploads/2023/08/Constitution-Consolidated-2023-1.pdf> [lastet ned 16. oktober 2024].

- Criminal Law (Codification and Reform) Amendment Act, 2023 (2023). *Criminal Law (Codification and Reform) Amendment Act, 2023*. Tilgjengelig fra https://www.veritaszim.net/sites/veritas_d/files/CRIMINAL%20LAW%20CODIFICATION%20AND%20REFORM%20AMENDMENT%20ACT%2C%20Act%2010%20of%202023.pdf [lastet ned 29. august 2024].
- Criminal Law Act (2019). *Criminal Law (Codification and Reform) Act*. Tilgjengelig fra <https://commons.laws.africa/akn/zw/act/2004/23/eng@2019-02-20.pdf> [lastet ned 6. mai 2024].
- Diplomatkilde (2023, august). *Rapport unntatt offentlighet*. Tilgjengelig fra Landdatabasen for brukere i utlendingsforvaltningen.
- Dube, Gibbs (2024a, 6. august). 44 African NGOs Say Human Rights Violations in Zimbabwe Shocking, Serious Dent on Democracy And Fundamental Freedoms. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voazimbabwe.com/a/african-ngos-say-human-rights-violations-in-zimbabwe-shocking-serious-dent-on-democracy-and-freedom/7732385.html> [lastet ned 27. august 2024].
- Dube, Gibbs (2024b, 2. august). Zimbabwe State Security Agents Launch Nationwide Crackdown on Opposition, Pro-democracy Activists Condemned by USA And Other Western Nations. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voazimbabwe.com/a/zimbabwe-state-security-agents-launch-nationwide-crackdown-on-opposition-pro-democracy-activists-condemned-by-usa-and-other-western-nations/7727526.html> [lastet ned 27. august 2024].
- Freedom House (2024, 29. februar). *Freedom in the world 2024. Zimbabwe*. Washington D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/country/zimbabwe/freedom-world/2024> [lastet ned 30. august 2024].
- Kachiko, Tafadzwa (2023, 10. september). Political violence victims recount horror attacks. *Standard*. Tilgjengelig fra <https://www.newsday.co.zw/thestandard/news/article/200016460/political-violence-victims-recount-horror-attacks> [lastet ned 25. september 2024].
- Landguiden (2024, sist oppdatert 11. mars). *Zimbabwe – Demokrati och rättigheter*. Stockholm: Utrikespolitiska institutet. Tilgjengelig fra <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/zimbabwe/demokrati-och-rattigheter/> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 3. mai 2024].
- Landinfo (2021, 26. august). *Zimbabwe: Forhold for opposisjonelle, demonstranter og myndighetskritikere - etter juli 2018*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2021/08/Zimbabwe-respons-Forhold-for-opposisjonelle-demonstranter-og-myndighetskritikere-etter-juli-2018-26082021.pdf> [lastet ned 7. mai 2024].
- Mafundikwa, Ish (2023a, 14. november). Tapfumaneyi Masaya: Abducted Zimbabwe opposition activist found dead. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-67419968> [lastet ned 3. mai 2024].
- Mafundikwa, Ish (2023b, 8. desember). Zimbabwe's CCC crisis: Farce turning to tragedy for the opposition. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-67647449> [lastet ned 18. november 2024].
- Mafundikwa, Ish (2024, 12. februar). 'Structureless party': Has Chamisa led Zimbabwe's main opposition astray? *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/features/2024/2/12/structureless-party-how-chamisa-led-zimbabwes-main-opposition-astray> [lastet ned 8. mai 2024].
- Maintenance of Peace and Order Act (2019). *Maintenance of Peace and Order Act*. Tilgjengelig fra

https://www.veritaszim.net/sites/veritas_d/files/Maintenance%20of%20Peace%20%26%20Order%20Act.pdf [lastet ned 8. mai 2024].

Mavhunga, Columbus (2024, 18. juni). Zimbabwean opposition leader, youths appear in court after 2 nights in jail. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/a/zimbabwean-opposition-leader-youths-appear-in-court-after-2-nights-in-jail-/7661010.html> [lastet ned 27. august 2024].

Moyo, Dorrothy (2024, 29. januar). BREAKING: Blow To Tshabangu As Mkwananzi Is Announced New CCC President. *ZimEye*. Tilgjengelig fra <https://www.zimeye.net/2024/01/29/breaking-blow-to-tshabangu-as-mkwananzi-is-announced-new-ccc-president/> [lastet ned 10. oktober 2024].

Mutsaka, Farai (2023a, 23. august). Voting extended after delays as Zimbabwe president known as 'the crocodile' seeks a second term. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/zimbabwe-election-president-politics-d21a06a5c116e286f8254910e881a68c> [lastet ned 8. mai 2024].

Mutsaka, Farai (2023b, 24. august). Zimbabwe police arrest 41 election monitors as votes are counted after widespread delays. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/zimbabwe-election-mnangagwa-3c354f2928902de8e91fb907c6fb7d40> [lastet ned 8. mai 2024].

Mutsaka, Farai (2024a, 24. januar). A Zimbabwe opposition figure seen by supporters as the face of resistance to repression is convicted. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/zimbabwe-opposition-convicted-prison-repression-04ffaf5d1ca220005be16abb7d812078> [lastet ned 14. oktober 2024].

Mutsaka, Farai (2024b, 25. januar). Zimbabwe's main opposition leader quits, claiming his party was hijacked by president's ruling party. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/opposition-leader-quits-party-repression-6261e4c6be6378040011ec8dcfdc9021> [lastet ned 7. mai 2024].

Mutsvairo, Trevor (2024, 9. april). Chibaya, 25 CCC activists trial continues. *NewsDay Zimbabwe*. Tilgjengelig fra <https://www.newsday.co.zw/local-news/article/200025420/chibaya-25-ccc-activists-trial-continues> [lastet ned 3. mai 2024].

Nassah, Idriss (2023, 3. november). *Zimbabwe Opposition Parliament Member Allegedly Abducted, Tortured*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2023/11/03/zimbabwe-opposition-parliament-member-allegedly-abducted-tortured> [lastet ned 24. september 2024].

New Zimbabwe (2024, 18. august). Former CCC legislator arrested, charged for 'inciting violence'. *New Zimbabwe*. Tilgjengelig fra <https://www.newzimbabwe.com/former-ccc-legislator-arrested-charged-for-inciting-violence/> [lastet ned 10. september 2024].

Nkomo, Ntungamili (2023, 4. august). Police Arrest 2 People in Connection With Stoning to Death of CCC Supporter. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://www.voazimbabwe.com/a/7210805.html> [lastet ned 2. september 2024].

Reuters (2024, 18. juli). Rights groups condemn bail denial to Zimbabwean opposition party leader. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/africa/rights-groups-condemn-bail-denial-zimbabwean-opposition-party-leader-2024-07-18/> [lastet ned 12. august 2024].

Southern Defenders (2024, 6. august). *Alarming Escalation of State Repression in Zimbabwe Ahead of 44th SADC Summit*. Johannesburg: Southern Defenders. Tilgjengelig fra <https://southerndefenders.africa/2024/08/06/statement-alarms-escalation-of-state-repression-in-zimbabwe-ahead-of-44th-sadc-summit/> [lastet ned 30. oktober 2024].

- Taruvinga, Mary (2024, 4. september). Opposition leader Timba, party activists acquitted of disorderly conduct; 66 remain in jail awaiting trial for unlawful gathering. *New Zimbabwe*. Tilgjengelig fra <https://www.newzimbabwe.com/opposition-leader-timba-party-activists-acquitted-of-disorderly-conduct-66-remain-in-jail-awaiting-trial-for-unlawful-gathering/> [lastet ned 9. september 2024].
- Tjønneland, Elling (sist oppdatert 1. desember 2023). *Citizen Coalition for Change (CCC)*. Oslo: Store norske leksikon. Tilgjengelig fra <https://bit.ly/48TJny2> [lastet ned 2. mai 2024].
- USDS, dvs. U.S. Department of State (2024, 22. april). *Zimbabwe 2023 Human Rights Report*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267_ZIMBABWE-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [lastet ned 2. mai 2024].
- ZEC, dvs. Zimbabwe Electoral Commission (u. å.). 2023 Harmonised Elections Presidential Results(Excel Format). Artikkelen er ikke lenger tilgjengelig på nett [lastet ned 9. september 2024].
- ZimLive, @zimlive (2023, 1. november). '*SYSTEMATIC ELIMINATION*': ? CCC Chief Whip Amos Chibaya reveals that MP Takudzwa Ngadziore was abducted on his way to parliament. He says Ngadziore and 2 other activists abducted recently injected with unknown substance. "It's a systematic way to eliminate those who differ.". Twitter/X. Tilgjengelig fra <https://x.com/zimlive/status/1719686687289155850?s=20> [lastet ned 24. september 2024].
- ZLHR, @ZLHRLawyers (2024a, 27. september). *In Harare, we have secured freedom for former Budiro constituency MP Hon. Costa Machingauta, who had spent 42 days in detention since he was arrested in August*. Twitter/X. Tilgjengelig fra <https://x.com/ZLHRLawyers/status/1839676710071222613> [lastet ned 11. november 2024].
- ZLHR, @ZLHRLawyers (2024b, 30. september). *At about 2020 hrs, Amos Chibaya was arrested on Monday 30 Sept, soon after his release from Harare Remand Prison. The allegations are of Incitement to public violence, allegedly committed on 25 June 2024 at Rotten Row Mag Court*. Twitter/X. Tilgjengelig fra <https://x.com/ZLHRLawyers/status/1840873482285994224> [lastet ned 1. oktober 2024].
- ZLHR, dvs. Zimbabwe Lawyers for Human Rights (2023, 1. juni). *ZLHR Condemns Passing of Patriotism Provisions in Criminal Law (Codification and Reform) Amendment Bill in National Assembly*. Harare: ZLHR. Tilgjengelig fra <https://www.zlhr.org.zw/?p=3051> [lastet ned 14. oktober 2024].
- ZLHR, dvs. Zimbabwe Lawyers for Human Rights (2024c, 3. september). *Munetsi Freed from Prison in Bizarre Anti-Govt Protest Case*. Harare: ZLHR. Tilgjengelig fra <https://www.zlhr.org.zw/?p=3312> [lastet ned 11. november 2024].
- ZLHR, dvs. Zimbabwe Lawyers for Human Rights (2024d, 15. september). *ZLHR Statement on International Day of Democracy*. Harare: Zimbabwe Lawyers for Human Rights. Tilgjengelig fra <https://www.zlhr.org.zw/?p=3319> [lastet ned 18. september 2024].
- ZPP, dvs. Zimbabwe Peace Project (2023a). *Silenced Voices? ZPP August 2023 Monthly Monitoring Report*. Harare: Zimbabwe Peace Project. Tilgjengelig fra <https://data.zimpeaceproject.com/api/files/1718016601307cgg0sijlfio.pdf> [lastet ned 30. september 2024].
- ZPP, dvs. Zimbabwe Peace Project (2023b, oktober). *ZPP Monthly Monitoring Report. October 2023*. Harare: Zimbabwe Peace Project. Tilgjengelig fra <https://data.zimpeaceproject.com/api/files/1718016608872aohce87n84v.pdf> [lastet ned 1. oktober 2024].

ZPP, dvs. Zimbabwe Peace Project (2024, 21. september). *ZPP Statement on International Day of Peace, 21 September 2024*. Harare: Zimbabwe Peace Project. Tilgjengelig fra <https://data.zimpeaceproject.com/api/files/17270853763604yjiko406o8.pdf> [lastet ned 30. september 2024].

Muntlige kilder

Diplomatkilde. E-poster 20. august og 11. september 2024.

ZLHR. E-post 27. september 2024.

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.